

Sygn. akt VI Ka 843/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2016 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Anna Zawadka

Sędziowie: SO Jacek Matusik

SO Sebastian Mazurkiewicz (spr.)

protokolant: p.o. protokolant sądowy Wioletta Gumienna

przy udziale prokuratora: Mariusza Ejflera

po rozpoznaniu dnia 13 września 2016 roku

sprawy M. Z., syna S. i J., ur. (...) w W.

skazanego wyrokiem łącznym

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie

z dnia 14 kwietnia 2016 roku sygn. akt VIII K 548/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób że:

1. uchyla rozstrzygnięcie z punktu 6. wyroku;
2. uzupełnia podstawy prawne rozstrzygnięcia o karach łącznych z punktów 1. i 3. wyroku o słowa „w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 roku w związku z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw”;
3. uzupełnia podstawy prawne rozstrzygnięć o zaliczeniu okresów pozbawienia wolności z punktów 2. i 4. wyroku o art. 577 kpk oraz na poczet kary łącznej orzeczonej w punkcie 3. wyroku zalicza dodatkowo okres odbywania kary z wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie z dnia 15 maja 2014 roku o sygn. akt VIII K 129/14 od 13 września 2015 roku do 13 września 2016 roku;
4. na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 1 kk w zw. z art. 569 § 1 kpk w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 roku w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw karę ograniczenia wolności orzeczoną w wyroku opisanym w komparycji zaskarżonego wyroku w punkcie 2. (sygn. akt VIII K 329/12) łączy z karą pozbawienia wolności orzeczoną w wyroku opisanym w punkcie 3. (sygn. akt IV K 1482/10) tego wyroku i wymierza M. Z. karę łączną 1 (jednego) roku i 1 (jednego) miesiąca pozbawienia wolności;
5. na podstawie art. 577 kpk na poczet orzeczonej w punkcie 4. kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu okres zatrzymania w sprawie pod sygn. akt VIII K 329/12 w dniach 12 i 13 marca 2012 roku, okres odbywania zastępczej kary pozbawienia wolności w tej sprawie od dnia 19 sierpnia 2013 roku do 8 października 2013 roku oraz okres 8 dni wynikający z wykonania w części kary ograniczenia wolności w tej sprawie;

6. na podstawie art. 572 kpk postępowanie o wydanie wyroku łącznego w części dotyczącej wyroku opisanego w punkcie 1. komparycji wyroku (sygn. akt VIII K 145/11) umarza;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. G. kwotę 147,60 złotych obejmującą wynagrodzenie za obronę skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz podatek VAT;

IV. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

SSO Anna Zawadka SSO Jacek Matusik SSO Sebastian Mazurkiewicz

Sygn. akt VI Ka 843/16

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy doprowadziła do tego, że orzekając poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów, po myśli art. 440 kpk, wyrok łączny Sądu Rejonowego należało zmienić. Sąd meriti błędnie bowiem uznał, że kara ograniczenia wolności, której wykonanie zostało następnie zamienione na zastępczą karę pozbawienia wolności, nie podlega łączeniu z samoistną karą pozbawienia wolności. Tym samym Sąd Rejonowy całkowicie bezpodstawnie nie połączył skazanemu kary ograniczenia wolności w orzeczonej w sprawie o sygn. akt VIII K 329/12 z karą pozbawienia wolności wymierzoną w sprawie o sygn. akt IV K 1482/10. W tej sytuacji wyrok Sądu Rejonowego należało zmienić poprzez ukształtowanie na nowo orzeczenia o karze łącznej za pozostające w zbiegu kary wymierzone w wyrokach w sprawach o sygn. akt VIII K 329/12 i IV K 1482/10, skutkiem czego było również wyeliminowanie zdezaktualizowanego rozstrzygnięcia o częściowym umorzeniu postępowania na podstawie art. 572 kpk.

Lektura apelacji wskazuje, iż obrońca oczekiwał jedynie złagodzenia wymierzonych skazanemu kar łącznych i ukształtowanie ich w oparciu o zasadę absorpcji. Odnosząc się do podniesionego w apelacji zarzutu zdefiniowanego jako błąd w ustaleniach faktycznych, który doprowadził do wymierzenia rażąco niewspółmiernie surowych kar łącznych wskazać należy, iż byłby on tylko wówczas zasadny, gdyby na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na jej wymiar, można było przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karami wymierzonymi przez sąd I instancji a karami, które należałoby wymierzyć w następstwie prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kar oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo sądów. Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę co do ich wymiaru, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż kary dotychczas wymierzone nazwać można byłoby – również w potocznym znaczeniu tego słowa - rażąco niewspółmiernymi, to jest niewspółmiernymi w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (wyrok SN z 02.02.1995 r., II KRN 198/94).

Granice kary łącznej określa przepis art. 86 § 1 kk, zgodnie z którym Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar jednostkowych podlegających łączeniu do ich sumy, nie przekraczając górnych granic dla danego rodzaju kar wynikających z powołanego przepisu, przy czym jej wymiar we wskazanych wyżej granicach warunkowany jest przede wszystkim relacjami zachodzącymi pomiędzy prawomocnie osądzonymi czynami. Relacje te sprowadzają się do określenia, jak bliski związek przedmiotowo – podmiotowy łączy te czyny. Im bliższe są te relacje, tym bardziej wyrok łączny powinien być zbliżony do dopuszczalnego minimum, uwarunkowanego wysokością kar orzeczonych za przestępstwa objęte tym wyrokiem, im związek ten luźniejszy, tym przeważać powinno kumulowanie poszczególnych kar (wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 1983 roku, sygn. akt IV KR 213/83, OSNKW z 1984 r., z. 5-6, poz. 65). Przez związek przedmiotowo – podmiotowy należy zaś rozumieć podobieństwo rodzajowe zbiegających się przestępstw, motywację oraz czas i miejsce popełnienia każdego z nich. Wyznaczany przy zastosowaniu wyżej wymienionych reguł dolny i górny próg kary łącznej w ramach zbiegu opisanego w punkcie 1. zaskarżonego wyroku wynosił od 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności do 3 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności, zaś w przypadku

zbiegu opisanego w punkcie 3. zaskarżonego wyroku od 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności do 10 lat pozbawienia wolności.

Przypomnieć należy, iż nie bez znaczenia dla wymiaru kary łącznej pozostają także dyrektywy prewencyjne, albowiem jak słusznie przyjęto w orzecznictwie, kara łączna stanowi instytucję służącą do swoistego podsumowania działalności przestępczej sprawcy, obejmującego syntetyczną i całościową ocenę zachowań sprawcy przejawiającą się w postaci jednej kary wymierzonej za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa. Zauważyć w tym miejscu należy, że wielość popełnionych przez sprawcę przestępstw wpływa na negatywną ocenę postawy sprawcy będąc jego istotnym czynnikiem prognostycznym. Chodzi tutaj zwłaszcza o to, aby właściwie ukształtowana kara łączna oddziaływała wychowawczo na sprawcę przestępstwa oraz odpowiednio chroniła obywateli przed niebezpieczeństwem ponownego dopuszczenia się przestępstw. Decydujące znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma zatem wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy właściwie uwzględnił wszystkie powyższe okoliczności przyjmując, iż nie dają one podstawy do wzięcia pod uwagę najbardziej korzystnego dla skazanego systemu absorpcji, słusznie w tej sytuacji stosując zasadę asperacji.

Zatem nie było podstaw do uwzględnienia apelacji w kierunku postulowanym przez skarżącego. Sąd Okręgowy zważył, iż wszystkie przestępstwa popełnione przez skazanego skierowane były przeciwko mieniu i popełnione zostały w stosunkowo niedługim czasie, jednak nie bez znaczenia pozostaje przy tym wielość tych przestępstw.

Przeprowadzony dowód z aktualnej opinii o skazanym pozwolił sądowi orzekającemu zorientować się jak przebiega proces jego resocjalizacji, co ma istotne znaczenie przy określeniu wymiaru kary łącznej. Z opinii wynika, że zachowanie osadzonego w warunkach izolacji więziennej było przeciętne. Podczas pobytu w jednostkach penitencjarnych nie był nagradzany regulaminowo i jeden raz był karany dyscyplinarnie. W gronie współosadzonych funkcjonuje dobrze, nie deklaruje przynależności do podkultury przestępczej. Na temat dotychczasowego trybu życia i popełnionych czynów wypowiada się umiarkowanie krytycznie.

Wszystkie opisane wyżej okoliczności – wbrew temu co postuluje obrońca – dostrzegł Sąd Rejonowy, a przy tym nadał im należyłą wagę. W ocenie Sądu Okręgowego, wymierzone przez Sąd kary łączne pozbawienia wolności w wymiarach 2 lat pozbawienia wolności i 3 lat pozbawienia wolności są karami sprawiedliwymi i współmiernymi. Sąd słusznie nie zastosował skrajnej i postulowanej przez skarżącego zasady pełnej absorpcji. Uznać bowiem należy, że wymierzona przy zastosowaniu tej zasady kara łączna nie byłaby adekwatna i sprawiedliwa wobec popełnionych przez skazanego przestępstw oraz wobec jego postawy, jego właściwości osobistych i sposobu funkcjonowania, z których jednoznacznie i kategorycznie wynika, iż skazany wielokrotnie wchodził w konflikt z prawem i nie przestrzegał zasad porządku prawnego.

Reasumując, biorąc pod uwagę omówione dyrektywy dające Sądowi możliwość indywidualizacji wymiaru kary łącznej, a zwłaszcza dotychczasowy sposób życia i zawartość kryminalną przestępczej działalności skazanego M. Z. należało uznać, że orzeczone przez Sąd Rejonowy kary łączne w wymiarach 2 lat pozbawienia wolności i 3 lat pozbawienia wolności nie mogły być uznane za rażąco niewspółmiernie surowe i sprzeczne z dyrektywami prewencji indywidualnej i generalnej. Z tych też względów uznając, iż wymierzone przez sąd I instancji kary łączne stanowią wypadkową branych przez sąd pod uwagę okoliczności, apelacja obrońcy skazanego okazała się niezasadna.

Niezależnie od powyższego zaskarżony wyrok należało zmienić, albowiem Sąd Rejonowy nie dostrzegł możliwości połączenia kar orzeczonych w sprawach o sygn. akt VIII K 329/12 i IV K 1482/10. Zauważyć należy, iż wyrok w sprawie o sygn. akt VIII K 329/12 wydany został w dniu 4 lipca 2012 roku, zaś czyny popełnione przez skazanego w sprawie o sygn. akt IV K 1482/10 popełnione zostały w dniu 16 października 2010 roku. Nie było zatem żadnej formalnej przeszkody, aby kary orzeczone w tych wyrokach połączyć. Wskazać należy, iż uzasadnienie zaskarżonego wyroku poza lakonicznym stwierdzeniem o braku zaistnienia przesłanek z art. 85 kk nie rozwiewa wątpliwości w tej kwestii. Wnioskować jedynie można, iż Sąd Rejonowy zaniechał połączenia kary ograniczenia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. akt VIII K 329/12 z karą pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. akt IV K 1482/10, z uwagi na

fakt, iż kara ograniczenia wolności została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności, względnie na skutek niedopatrzania. Zauważyć jednak należy, iż zgodnie z art. 85 kk sąd orzeka karę łączną wówczas, gdy sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Jednocześnie z art. 87 kk wynika, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności sąd wymierza karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. Zasadnie uznać należy, że nie podlegają łączeniu samoistne kary pozbawienia wolności oraz kary pozbawienia wolności orzeczone jako kary zastępcze. Stanowisko dotyczące zakazu łączenia kar zasadniczych z karami zastępczymi jest w orzecznictwie sądowym ugruntowane i należy je w pełni zaakceptować (por. np. wyrok SN z dnia 17 stycznia 2008 r., V KK 459/07, Biul.PK 2008/2/31, wyrok SN z dnia 20 lutego 2006 r., IV KK 1/06, OSNwSK 2006/1/385, wyrok SN z dnia 22 listopada 2005 r., V KK 129/05, LEX nr 164372). W rozpoznawanej sprawie nie zachodził jednak przypadek łączenia kar samoistnych z karami zastępczymi, lecz sytuacja zgoła odmienna. W przypadku skazanego M. Z. samoistna kara pozbawienia wolności byłaby łączona z samoistną karą ograniczenia wolności, którą następnie zamieniono na karę pozbawienia wolności. Podkreślić przy tym należy, że przedmiotem łączenia w wyroku łącznym są kary orzeczone w prawomocnych wyrokach skazujących za przestępstwa pozostające w zbiegu realnym, a nie kary orzeczone w ich miejsce na podstawie przepisów kodeksu karnego wykonawczego. W konsekwencji orzeczenie kary zastępczej nie stoi na przeszkodzie łączeniu kar wymierzonych prawomocnymi wyrokami za przestępstwa pozostające w zbiegu realnym i orzeczeniu kary łącznej w wyroku łącznym, jeżeli tylko kary zasadnicze orzeczone tymi wyrokami są karami tego samego rodzaju lub innymi podlegającymi łączeniu w myśl przepisów kodeksu karnego.

W rozpoznawanej sprawie nie zaszły więc jakiegokolwiek przeszkody do połączenia skazanemu samoistnej kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. akt IV K 1482/10 z karą ograniczenia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. akt VIII K 329/12, a zamienioną następnie na zastępczą karę pozbawienia wolności, z tym wszakże zastrzeżeniem, że łączeniu podlegałyby w takim wypadku kara „zasadnicza”, nie zaś kara zastępcza. Musiał więc tego dokonać sąd odwoławczy zobligowany do ewentualnego reformatoryjnego orzekania po myśli art. 437 § 2 kpk w jego aktualnym brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 roku, a mającym zastosowanie z tego względu, że postępowanie w niniejszej sprawie wszczęte zostało 2 października 2015 roku (k.1). Zgodnie z tym przepisem uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jest dopuszczalne w enumeratywnie wymienionych przypadkach. W niniejszej sprawie z reformatoryjnym orzekaniem przez sąd odwoławczy nie wiązałyby się konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, ani też nie prowadziłyby to w realiach sprawy do naruszenia reguły ne peius z art. 454 § 1 kpk, która w sprawach o wydanie wyroku łącznego jedynie nie pozwala w instancji II orzec kary łącznej, gdy uprzednio postępowanie w zakresie wszystkich łączonych kar umorzono (por. D. Świecki, Komentarz do art. 569 Kodeksu postępowania karnego, WK 2015; wyrok SA w Katowicach z 4 kwietnia 2013 r., II Aka 53/13, LEX nr 1311956). Sąd Rejonowy nie popełnił też uchybień stanowiących bezwzględne powody odwoławcze z art. 439 § 1 kpk. W tej sytuacji Sąd Okręgowy połączył skazanemu karę 4 miesięcy ograniczenia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. akt VIII K 329/12 z karą 1 roku pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie o sygn. akt IV K 1482/10, wymierzając skazanemu karę łączną 1 roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności ukształtowaną w oparciu o zasadę asperacji. Za zastosowaniem tej zasady przemawiał fakt, iż związek przyczynowo skutkowy połączonych przestępstw pozostawał dość odległy. Przestępstwa popełnione przez skazanego w połączonych przez sąd odwoławczy wyrokach skierowane były wobec innych dóbr prawnych (mienie i bezpieczeństwo w komunikacji), a także daty ich popełnienia były odległe (16 października 2010 roku i 10-11 marca 2012 roku). W tej sytuacji nie zachodziły warunki do zastosowania najbardziej korzystnego dla skazanego modelu absorpcji. Sąd Odwoławczy doszedł również do przekonania, iż zastosowanie skrajnej zasady kumulacji w realiach niniejszego postępowania byłoby niecelowe, z uwagi na nienaganną opinię skazanego.

Nie ulega wątpliwości, iż Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie procedował na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 roku, na co także wskazują pisemne motywy zaskarżonego orzeczenia. Wobec powyższego Sąd Okręgowy doprecyzował w tej mierze podstawy prawne rozstrzygnięć z punktów 1 i 3 przywołując przy tym przepis z art. 19 ust. 1 ustawy wprowadzającej z dnia 20 lutego 2015 roku.

Sąd Okręgowy uzupełnił także podstawy prawne rozstrzygnięć o zaliczeniu okresów pozbawienia wolności z punktów 2. i 4. wyroku o art. 577 kpk oraz na poczet kary łącznej orzeczonej w punkcie 3. wyroku zaliczył dodatkowo okres odbywania kary z wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 15 maja 2014 roku o sygn. akt VIII K 129/14 od 13 września 2015 roku do 13 września 2016 roku. Nadto ukształtowanie przez sąd odwoławczy nowej kary łącznej determinowało potrzebę zaliczenia na jej poczet odpowiednich okresów. Tym samym na poczet orzeczonej przez Sąd Okręgowy kary łącznej pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres zatrzymania w sprawie pod sygn. akt VIII K 329/12 w dniach 12 i 13 marca 2012 roku, okres odbywania zastępczej kary pozbawienia wolności w tej sprawie od dnia 19 sierpnia 2013 roku do 8 października 2013 roku oraz okres 8 dni wynikający z wykonania w części kary ograniczenia wolności w tej sprawie.

Na podstawie art. 572 kpk postępowanie o wydanie wyroku łącznego w części dotyczącej wyroku w sprawie VIII K 145/11 umorzono wobec braku przesłanek z art. 85 kk.

W pozostałej części zaskarżony wyrok – jako prawidłowy – utrzymano w mocy.

Zgodnie z art. 618 § 1 pkt 11 kpk sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. G. wynagrodzenie za obronę skazanego z urzędu w instancji odwoławczej, którego wysokość ustalono w oparciu o Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Jednocześnie zwolniono skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.